

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR EN DE REDACTIE

Op 9 januari 2006 kregen wij het droevige bericht dat onze erevoorzitter Henk Jansen op de Haar was overleden. Met velen waren we op zaterdag 14 januari aanwezig bij zijn begrafenis. Tijdens de ledenvergadering van 21 maart hebben we hem herdacht en in dit nummer van Ons Markenboek treft u een In Memoriam aan en tevens de necrologie die in de Stentor heeft gestaan.

Voor de laatste stand van zaken voor wat betreft het tramhuisje verwijs ik u naar de notulen van de laatste ledenvergadering. Tevens kunt u in deze notulen de argumenten lezen die ertoe hebben geleid dat de contributie met ingang van 1 januari 2007 wordt verhoogd naar € 16,- voor leden die binnen de voormalige gemeente Gorssel wonen (dit dankzij de bezorging door leden van onze vereniging) en € 19,- voor de leden die daarbuiten wonen.

De plannen die de excursiecommissie voor dit jaar gemaakt heeft kunt u elders in dit nummer lezen.

De lezingen in januari en februari, gehouden door respectievelijk de heren J. Visser en G.J. Verstege waren een groot succes: op elke avond hebben we ongeveer honderd leden welkom kunnen heten. De belangstelling voor de lezing van mevrouw R. Neerinx na de jaarvergadering op 21 maart was minder dan verwacht: circa zestig leden waren aanwezig. De voorbereidingen van de lezingen in het komende winterseizoen zijn gaande en we hopen weer een interessant programma te bieden. Geprobeerd wordt ook een lezing te laten houden die verband houdt met het Festival Gelderland 1900-2000. Wat dit inhoudt leest u in het onderstaande persbericht:

Festival Gelderland 1900-2000

Het Festival Gelderland 1900-2000 is een ambitieus en omvangrijk festival dat vanaf 29 september 2006 tot begin januari 2007 over heel Gelderland zal plaatsvinden. Het festival zet het recente Gelderse verleden in de schijnwerpers. De aanleiding hiervoor is het verschijnen van een monumentaal boek over de twintigste eeuw in Gelderland, gemaakt in opdracht van de provincie Gelderland.

Tientallen organisaties in Gelderland doen enthousiast mee aan het Festival Gelderland 1900-2000. In Apeldoorn organiseert CODA een meergeneratie- en belevingstentoonstelling over de voorbije eeuw. Dit is het centrale evenement. Vele musea, archieven, bibliotheken, verenigingen en stichtingen in de provincie staan klaar om plaatselijke evenementen op te zetten. Het gaat onder andere om muziekkuitvoeringen, wandelingen, fietsroutes, lezingen, workshops, filmvoorstellingen en exposities. Gelderland staat gedurende drie maanden cultureel op zijn kop. Het Festival Gelderland 1900-2000 wil onder meer de belangstelling voor het cultureel erfgoed van Gelderland bij het publiek vergroten, inzicht geven in de veelzijdige ontwikkeling van de provincie in de afgelopen honderd jaar, de samenwerking bevorderen tussen Gelderse culturele organisaties, regionaal en lokaal onderzoek naar de geschiedenis van Gelderland stimuleren en de identiteit van de provincie Gelderland versterken.

Het project richt zich niet alleen op (oudere) inwoners van Gelderland, maar juist ook op specifieke doelgroepen, als gezinnen, migranten ('nieuwe Gelderlanders') en jongeren.

Het Festival Gelderland 1900-2000 is een initiatief van het Gelders Archief, CODA Apeldoorn en het historische bureau Storia, in samenwerking met Gelders Erfgoed,

Biblioservice Gelderland, Muziek Uitleen- en Informatiecentrum, Osmose, de Gelderland Bibliotheek en het Gelders Genootschap.

Meer informatie:

Festival Gelderland 1900-2000
Annemiek van der Veen of Dolly Verhoeven
Markt 1
6538 CB Arnhem, tel. 026 3521600
E-mail: info@gelderland1900-2000.nl

Website: www.gelderland1900-2000.nl

Rectificatie

De redactie ontving van de werkgroep genealogie de volgende rectificatie met betrekking tot het artikel Gevelstenen (18) in Ons Markenboek no. 1 van februari 2006 (bladzijde 29).

Op bladzijde 31 staat abusievelijk vermeld, dat Derk Jan Wunderink, geboren op 5 juni 1877, een zoon is van Harmen Wunderink en Tonia Leusink. Dit moet zijn: zoon van Harmen Wunderink en Willemina Stoelhorst.

Kopij voor het volgende nummer dient uiterlijk **zaterdag 24 juni 2006** bij de redactiecommissie binnen te zijn (indien mogelijk met afbeelding).

NOTULEN VAN DE LEDENVERGADERING OP 21 MAART 2006 IN DE ROSKAM TE GORSSEL

Om 19.30 uur opende onze voorzitter, mevrouw W.J. Holtslag-Harkink de vergadering.

Mevrouw Holtslag:

‘Mede namens het bestuur heet ik u allen van harte welkom op deze ledenvergadering. Ook al zijn we misschien slechts met 10% van ons ledenbestand aanwezig, u bent met z’n allen wel een harde kern die meeleeft met het wel en wee van De Elf Marken.

En moesten wij vorig jaar op deze plek stilstaan bij het overlijden van onze secretaris Wim van de Kamp, nu moeten wij onze oud-voorzitter, maar vooral ook onze erevoorzitter Henk Jansen op de Haar gedenken. U hebt in Ons Markenboek het interview met Henk door Hein den Ouden en in de Stentor het artikel van Wilrike ter Meulen kunnen lezen. Dit artikel wordt in het volgend Markenboek afgedrukt evenals het In Memoriam namens de vereniging. Velen van u waren ook bij de begrafenis van Henk aanwezig.

Henk is niet alleen de oprichter van onze vereniging, maar zoals een bestuurslid het uitdrukte, ook de vader van onze vereniging, bij wie niemand tevergeefs voor hulp aanklopte.

Wij kennen Henk onder andere door zijn vele artikelen in Ons Markenboek, zijn cursus ‘Ken uw gemeente’, zijn lezingen in onze verschillende dorpen.

Hij kon slecht tegen gezeur, tegen autoritaire mensen. Actief zijn, doén, met een geweldig doorzettingsvermogen, was zijn credo, zelfs tijdens zijn langdurig verblijf in het ziekenhuis. Zijn interesse in mensen was oprecht - hij schroomde echter niet zijn eventueel afwijkende mening te geven, die was dan goed onderbouwd, niet kwetsend.

Ik verzoek u zo mogelijk te gaan staan om samen, maar ieder van ons met zijn eigen herinnering aan Henk Jansen op de Haar, deze voor De Elf Marken zo belangrijke man, een ogenblik in stilte te gedenken.

Dank u wel.

Wij kunnen Henk geen grotere eer bewijzen dan te proberen in zijn voetspoor te handelen en zijn inzet voor onze vereniging op waardige wijze voort te zetten.

Ik mag u op dit moment nog vertellen dat Henk zijn grote verzameling boeken, artikelen, foto's, kortom alles wat maar enigszins met onze vereniging te maken heeft, aan De Elf Marken heeft nagelaten. We hebben gelukkig een aantal leden bereid gevonden ons te helpen dit grote archief te inventariseren, waarbij we dan tevens de ons geschonken archieven van wijlen Henk Rol en Wim van de Kamp zullen betrekken.

We zullen nu eerst de agenda van deze vergadering afwerken, waarna ik u nog over de stand van zaken met betrekking tot het tramhuisje wil vertellen.'

Hierna werd de agenda van de vergadering afgewerkt.

De notulen van de ledenvergadering op 22 maart 2005, zie OMB 23^e jaargang nummer 3, juli 2005 gaven geen aanleiding tot reacties uit de zaal.

Het jaarverslag van de secretaris werd zonder op- of aanmerkingen goedgekeurd.

Bij het financieel verslag van de penningmeester gaf deze toelichting op de noodzaak de contributie te verhogen:

'De begroting voor 2006 geeft een tekort aan van € 460,-. Het is moeilijk om met de huidige contributiebedragen een sluitende begroting te maken. Redenen hiervoor zijn de stijgende kosten voor onder meer het uitgeven van Ons Markenboek en het houden van lezingen, hierop kunnen we niet bezuinigen. Voorts zullen we toch ernstig rekening moeten houden met een huurverhoging, deze is sinds 1999 onveranderd. Ook moeten we in de nabije toekomst investeren in apparatuur om ons foto- en diabeestand te digitaliseren.

Wij vragen u akkoord te gaan met het voorstel de contributie met ingang van 1 januari 2007 te verhogen naar € 16,- voor leden die binnen de voormalige gemeente Gorssel wonen (dit dankzij de bezorging door leden van onze vereniging) en € 19,- voor de leden die daarbuiten wonen. Als aanvulling kan ik nog melden dat de vorige (en tot nu toe enige) contributieverhoging in ons 23-jarig bestaan is geweest per 1 januari 1997.'

De vergadering ging unaniem met dit voorstel akkoord.

Namens de kascommissie voerde mevrouw A. Albers-Fransen het woord. Zij had met de heer H.E.J. Bruins de boekhouding gecontroleerd en in orde bevonden en vroeg de vergadering de penningmeester te dechargeren.

De voorzitter bedankte de kascommissie, mevrouw Albers was aftredend en in haar plaats werd met algemene instemming de heer H.A. Meijerink benoemd.

Voor de bestuursverkiezing waren geen tegenkandidaten gemeld en mevrouw F. Woertman-Derks en de heer A.M. de Ruiten werden met algemene stemmen herkozen.

Tijdens de rondvraag stelde de heer A.M. Gerritsen voor de contributie te verhogen naar € 20,- voor alle leden. De penningmeester antwoordde dat dit een sympathiek voorstel was, maar dat dit naar onze mening een stap te ver zou zijn en dat het voor sommige leden een reden zou kunnen zijn om te bedanken als lid. Bovendien kan gezegd worden dat de nu voorgestelde bedragen passen bij de contributietarieven die zusterverenigingen in onze omgeving hanteren.

T.a.v. het tramhuisje vertelde de voorzitter over de laatste stand van zaken. Ze deelde mee dat het een grote schok was in de krant te lezen dat het college van B&W van plan was het tramhuisje aan de meest biedende te verkopen. De voorzitter: 'Door de raadsleden tijdens de commissievergaderingen juist in te lichten over de gang van zaken tot dusverre, is dit voorkomen. Na verder overleg met de wethouder kregen wij het bericht dat De Elf Marken het pand tegen het symbolische bedrag van € 1,- in bezit zou kunnen krijgen op voorwaarde

dat wij een sluitende begroting kunnen presenteren. Maar zonder financiële hulp met betrekking tot restauratie en verbouwing, is het voor de vereniging niet haalbaar een sluitende begroting te maken. Wij zijn nu bezig met het onderzoeken van de volgende oplossing: het pand in eigendom geven aan een stichting, meehelpen de financiering rond te krijgen en dan het pand te gaan huren.

Dit alles gebeurt in goed overleg met de wethouder. De subsidies van de provincie en Brussel komen hiermee niet in gevaar... eerder wordt deze oplossing gestimuleerd.

Van de voortgang wordt u uiteraard op de hoogte gehouden en we hopen dat als we ons doel bereiken van u de nodige hand- en spandiensten mogen krijgen'.

Over dit onderwerp werden geen vragen gesteld of opmerkingen gemaakt, zodat de voorzitter op tijd de vergadering kon sluiten.

Om 20.00 uur was dit eerste gedeelte afgelopen en kwam er nog een aantal leden binnen, zodat mevrouw Riet Neerincx aan haar diaprojectie, met als onderwerp 'Van Art Nouveau tot Art Deco', voor ongeveer zestig toehoorders kon beginnen.

Aan het eind van de avond bedankte de voorzitter, namens een enthousiast publiek, de spreekster voor deze prachtige avond en wenste allen wel thuis.

IN MEMORIAM HENK JANSEN OP DE HAAR

28 februari 1915-9 januari 2006

W. Holtslag-Harkink

Na een kortstondige ziekte is Henk Jansen op de Haar op 9 januari 2006 overleden. Henk was, samen met meer enthousiaste Gorsselnaren, oprichter van onze Oudheidkundige Vereniging De Elf Marken in 1983. Hij was zestien jaar voorzitter en daarna werd hij benoemd tot erevoorzitter. Die titel had hij verdiend. Er werd onder zijn leiding onderzoek gedaan, archieven werden doorgespit en er werd een grote collectie foto's en dia's aangelegd. Om zichzelf te overtuigen van de inhoud van oude archieven volgde Henk een cursus paleografie. En vanaf het begin werden jaarlijks in alle vijf kerkdorpen lezingen verzorgd. Op die avonden liet Henk geen kans onbenut interesse voor zijn vereniging te kweken en leden te werven. Zo heeft hij mogen meemaken dat het aantal leden van 70 in 1983 uitgroeide tot 700 in 2005. Toen Henk voorzitter af was, bleef hij nauw betrokken bij de vereniging. Hij schreef nog veel artikelen voor Ons Markenboek, werkte mee aan het boek 'Almen ten voeten uit', zelfs tijdens een langdurig verblijf in het ziekenhuis.

Maar hoeveel brieven uit alle mogelijke hoeken van het land heeft hij daarnaast niet beantwoord, want Henk werd niet voor niets een wandelend geschiedenisboek genoemd. Ook bij de gemeente wisten ze Henk te vinden. Veel nieuwe straten en wegen, gebouwen en zelfs woonwijken kregen via hem een naam, meestal op historische grond gestoeld.

Henk hield van de streektaal en met zijn dialectgroepje heeft hij jarenlang meegewerkt aan de Wald-woordenboeken van het Staringinstituut. Ook voor het Meertens Instituut in Amsterdam vulde hij vragenlijsten in over dialect en streekcultuur. In ons vorige Markenboek heeft u al veel over zijn leven kunnen lezen en in dit Markenboek is het interview van Wilrike ter Meulen met dochter Anne Mieke en zoon Gert Jan opgenomen, zodat ik hier niet verder ga uitweiden over Henk's leven en werk.

Ik mocht de afgelopen jaren met Henk corresponderen...in het dialect. Ik noem een paar onderwerpen uit het voorbije jaar:

Januari: „Ik schrieve verhalen aover Eafde en hoppe dat ik wat mensen vinde dee een boek aover Eafde wilt helpen maken, zoas in Harfsen en Almen is gebeurd, maor ze staot nog neet te dringen bie mie op de stoepe...”

En in dezelfde brief: ...”wod d’r wel an de 60e herdenking van de bevrijding edach...het is kot dag!”

In het voorjaar: “Twee seizoenen lag ik um dissen tied in het zeekenhuus. Noe wi’k buuten zitten en naor de veugeltjes luuster’n.”

Eind april: “ik bunne naor de kapper ’ewes en völle wiezer terug’ekomm’n...daor kump bowisse nog wel een verhaaltjen aover.”

Zijn laatste brief schreef Henk op 31 december van het vorige jaar. Hij filosofeert daarin over de balans van zijn leven in het voorbije jaar. Dan schrijft hij hoe hij op Kerstavond een mooie dienst in de tjokvolle kerk in Joppe heeft meegemaakt.

„Op de Earste Kasdag bun ik naor mien zönne in Driebergen ‘ewes en op den Tweeden naor mien dochter in Vodden. Ik bunne heel dankbaar dat ik dat nog allene konne doen. As ik de balans van dit jaor opmake en teruggedenke an zowel de mooie dinge as de nare (dee ‘k leever vegette!), dan slöt mien balans positief deur. Ik beginne een betjen te preaken, maor dat past bij de tied van ut jaor. Ik zitte hier as een zeer tevreden man...”

De dag hierna werd hij met een ernstige longontsteking in het ziekenhuis opgenomen, waar hij op 9 januari, nadat zijn laatste wens, te worden voorzien van het H. Sacrament der Ziekenzalving is vervuld, is overleden.

Zo is hij als een tevreden mens in vol vertrouwen heen gegaan.

Tot op de dag van zijn overlijden toonde Henk zijn betrokkenheid met onze vereniging. Wij zullen ons Henk Jansen op de Haar blijven herinneren als grote stuwende kracht, als vraagbaak waar nooit tevergeefs een beroep op werd gedaan. Zijn naam zal onlosmakelijk verbonden blijven aan ‘zijn’ Oudheidkundige Vereniging De Elf Marken.

Dat hij moge rusten in vrede.

H.J. JANSEN OP DE HAAR

W. ter Meulen-Breukink

Zijn geheim van oud worden was positief in het leven staan en op tijd kunnen relativeren, met een dosis humor. Maandag 9 januari 2006 overleed hij, in de leeftijd van negentig jaar: Henk Jansen op de Haar. Hij was in Gorssel de vraagbaak als het om geschiedkundige onderwerpen ging. Veel straatnamen in de gemeente zijn door hem bedacht.

“Hij had een rijke jeugd”, vertellen zijn kinderen. “Doordat zijn vader chauffeur was bij de familie Völcker van Huize De Voorst, was hij er kind aan huis. Zo kwam hij met zaken in aanraking waarvan zijn leeftijdsgenoten slechts konden dromen.” Studeren leek hem niet. Onder dwang van zijn ouders ging hij naar de ULO en vervolgens naar de Handelsschool. Het was crisistijd. Korte tijd werkte hij bij een bank. Vervolgens haalde hij alle politiediploma’s en zelfs die van de recherche. In 1937 werd hij aangesteld op het gemeentehuis. Aanvankelijk hield hij zich bezig met de werkverschaffing, later kwam hij op sociale zaken waar hij na de Tweede Wereldoorlog hoofd werd. Over zijn werk in het verzet wilde hij met niemand spreken. Ook niet met zijn gezin: “Om ellende op te lossen, moest je soms ellende veroorzaken”, was wat hij daarover kwijt wilde. Met zijn groep verzetsmensen was afgesproken dat zij voor hun vaderland handelden en daar nooit een erkenning voor in ontvangst zouden nemen. Na de oorlog werd hem door het Ministerie van Justitie gevraagd mee te werken aan de zuiveringsactie. “Mateloos heeft hij zich geërgerd aan het feit dat mensen met de juiste contacten verschoond bleven van vervolging terwijl anderen aan de schandpaal werden genageld”, vertelt zijn dochter.

Jansen op de Haar was een sociaal bewogen mens. Voor degene die volgens de wet niet in aanmerking kwam voor een uitkering wist hij vaak de regels te plooiën. Door zijn werk kende

hij iedereen in Gorssel en wist ook wat er achter de schermen speelde. Deze wetenschap en zijn grondige kennis van de geschiedenis kwam hem later goed van pas toen hij over diverse onderwerpen artikelen en boeken ging schrijven. "Heilig was 'deze rots in de branding' niet", vertelt zijn zoon. "Hij kon soms vreselijk ongeduldig zijn."

In 1980 ging hij met pensioen. Grote interesse had hij voor geschiedenis. Aangespoord door een practical joke van de carnavalsvereniging - een leegstaand pand werd gebombardeerd tot 'Historisch Museum', richtte hij de oudheidkundige vereniging De Elf Marken op. Zestien jaar lang hanteerde hij de voorzittershamer en werd daarna benoemd tot erevoorzitter. Meer dan 150 artikelen verschenen van zijn hand in het Markenboek, het orgaan van de oudheidkundige vereniging. Ook werkte hij mee aan de samenstelling van tal van boeken over geschiedkundige onderwerpen en gaf hij hierover cursussen. Daarnaast had hij grote interesse voor de taal. Hierdoor werd hij lid van de Waldgroep van het Staringinstituut, die dialectwoordenboeken uitgeeft. Ook verleende hij zijn medewerking aan het Meertens Instituut dat zich bezighoudt met onderzoek naar de Nederlandse taal en cultuur. Voor alle werkzaamheden (los van zijn verzetswerk) werd hij tot tweemaal toe koninklijk onderscheiden.

Publicaties van de hand of met medewerking van Henk Jansen op de Haar:

Drie uitgaven van 'Gorssel in oude ansichtkaarten'

'De voet dwars'

'Met de moed van de angst'

'Van Gerstlo tot Gorssel'

'Boerderij- en veldnamen'

'Kadastrale atlas van de gemeente Gorssel'

'Twee merken gemerkt'

'Almen ten voeten uit'

'De Schoolt, een buurtschap en haar historie'

Waldboeken

EXCURSIES 2006

H.F. Bruil

Ook dit jaar hopen we weer een aantrekkelijk excursieprogramma voor u te hebben samengesteld.

Midzomerwandeling

We beginnen op dinsdag 11 juli 2006 met onze midzomerwandeling. Deze keer hebben we gekozen voor Eefde. Om 19.30 uur verzamelen we ons aan het begin van de Damlaan en vertrekken vandaar voor een wandeling van ongeveer drie km, in het gebied rond Huize Den Dam. Henk Pelgrum zal ons onderweg vertellen over de geschiedenis van deze historische plek.

Op een, hopelijk mooie, zomerse avond kunnen we dan na afloop bij café De Sluis nog even napraten.

Opgave voor 2 juli bij Fenny Woertman, tel. 0575 492021. Aan deze wandeling zijn geen kosten verbonden.

Middagexcursie

Op zaterdag 5 augustus 2006 brengen we een bezoek aan het Museum voor Heiligenbeelden in de Antoniuskerk in Kranenburg bij Vorden. Hier worden we rondgeleid door de heer H. van Rijn*.

In 1999 werd deze prachtige kerk (in 1860 gebouwd door de beroemde architect P.J.H. Cuypers) onttrokken aan de eredienst en ontsnapte aan de sloop doordat enige tientallen vrijwilligers het plan opvatten om er een museum voor heiligenbeelden van te maken. Uit kloosters en ook van particulieren werden beelden ontvangen en inmiddels omvat de collectie ongeveer 500 beelden in allerlei maten en uitvoeringen. Mede door het verhaal van de heer Van Rijn wordt dit een zeer interessante excursie. Overigens, we hebben hem gevraagd voor een lezing in december. Informatie daarover leest u in het augustusnummer van Ons Markenboek.

De excursie begint om 14.00 uur. De kerk vindt u aan de linkerkant van de weg van Vorden naar Ruurlo, even buiten Vorden. Wilt u mee, maar heeft u een vervoersprobleem neem dan even contact met ons op.

Opgave voor 30 juli bij Fenny Woertman, tel. 0575 492021, Henk Pelgrum, tel. 0575 431781 of Henk Bruil, tel. 0575 491822. De kosten bedragen € 2,- p.p., graag ter plekke aan Henk Bruil te voldoen.

Na afloop kunnen we aan de overkant van de weg nog een versnapering nemen.

*De heer Van Rijn is tevens schrijver van het boek 'Huilen in de zon', een autobiografische roman van een klein Amsterdams jongetje dat in de dertiger jaren van de vorige eeuw in een opvoedingsgesticht op de Veluwe terecht kwam. ISBN 90-5730-115-6.

Dagexcursie

Op dinsdag 12 september 2005 houden we onze jaarlijkse dagexcursie. Deze keer gaan we naar het Brabantse. Het doel is de stad 's Hertogenbosch, waar uiteraard de St. Jans Kathedraal bezocht zal worden.

Het programma is als volgt:

- 08.00 uur: Vertrek uit Gorssel bij het gemeentehuis
- 09.45 uur: Aankomst bij restaurant het Wapen van Rosmalen waar u kunt genieten van koffie met een Bossche bol
- 10.30 uur: Vertrek
- 11.00 uur: Aankomst in 's Hertogenbosch. Daar begint een gedeelte van de groep (max. 48 personen) met de Stichting de Binnendieze een boottocht over de Binnendieze; de rest van de groep vertrekt voor de boottocht om 11.20 uur
- 12.10 uur: Vertrek naar restaurant Christoffel voor de lunch
- 14.00 uur: Aanvang rondleiding door de St. Jans Kathedraal
- 15.00 uur: Einde rondleiding: aansluitend heeft u vrije tijd
- 16.30 uur: Vertrek naar Gorssel, waar we om ongeveer 18.15 uur denken aan te komen.

De kosten bedragen € 37,50 per persoon en voor niet-leden is de prijs € 42,50.

U mag zich natuurlijk nu al opgeven, maar in het augustusnummer zullen we u nog even aan deze reis herinneren. Bedenk wel dat de belangstelling ieder jaar groot is en het maximaal aantal deelnemers niet meer kan zijn dan 62!

W. ter Meulen-Breukink

Met het opdiepen van twee brisantgranaten uit het Twentekanaal, onlangs tijdens de baggerwerkzaamheden, zijn bij de oudere buurtbewoners ook weer de nodige herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog aan de oppervlakte gekomen. Tot op heden is over de strijd langs het kanaal weinig gepubliceerd.

“Verbazend”, vindt Henk Hietbrink. Hij is een van de Almenaren die het slaan van het bruggenhoofd van heel nabij heeft meegemaakt en het nog kan navertellen. Destijds was hij zeventien jaar en woonde op de boerderij De Scheggert, Scheggertdijk 84. Nederland werd vanuit het zuiden en oosten bevrijd. De geallieerden die bij Almen de oversteek over het Twentekanaal maakten rukten op naar Gorssel en zo naar West-Nederland. Anderen trokken via Holten naar het noorden.

Hietbrink over dit stukje ‘vergeten’ geschiedenis: “In september 1944 werden schepen gevorderd door de Duitsers. In een mum van tijd was dit bericht bij de Engelsen bekend. Twee uur later lagen alle schepen in het kanaal aan de grond. Doorzeefd. Zo vaak er vliegtuigen overkwamen werd op de schepen geschoten. Een gezonken schip kan natuurlijk niet varen, de geallieerden zullen dit gedaan hebben uit angst dat zich hier Duitsers in ophielden. De schepen lagen in de zwaai kom tot aan de Almense brug. Overal hadden schippersgezinnen onderdak gevonden. Op 2 april 1945 werd Almen bevrijd. De Duitsers trokken zich terug en lieten daarbij de bruggen over het kanaal springen. Boeren moesten in de week daarvoor met paard en kar de bommen aanvoeren. Ik herinner me dat ’s middags de Almense brug de lucht in ging. ’s Avonds in de schemering legden de Canadezen twee pontjes in het kanaal, bij ons achter de boerderij ter hoogte van de Blauwedijk. Aan een touw met hulp van een dieselmotor werden deze naar de overzijde getrokken. De volgende ochtend heb ik gezien dat de eerste Carrier via dit pontje aan onze zijde kwam. Uit het noorden kwam hevig granaatvuur van de Duitsers. Daar zullen best blindgangers tussen hebben gezeten die nu weer boven water komen. De Duitsers hebben in ieder geval geen munitie achter gelaten want ze hadden niets meer toen ze hier waren. Voor de Canadezen met de Carrier was het wachten op rugdekking. Die kwam pas ’s avonds. Tegen acht uur was de pontonbrug klaar bij de Dorpsstraat. Toen de eerste tank hierover kwam en maar één keer schoot was het granaatvuur ineens over. Toen ging het snel. Binnen een paar uur lag er tussen het pontje en de Scheggertdijk een verharde weg gemaakt van puin van boerderij ’t Spitholt. (Die boerderij is bij de bevrijding in brand geschoten en toen de familie Ruiterkamp na veertien dagen terugkwam was alle puin verdwenen en dus gebruikt voor de verharding naar de pontonbrug.) In de kortste keren hadden we zestig jeeps op het erf. De brug en pontjes hebben er een week gelegen, denk ik. Een Canadees verloor een paar dagen later het leven bij een voltreffer van een verlate Duitse granaat op het pontje. Vervolgens is hier hard gevochten. De Duitsers trokken zich terug in het oude Harfsen en de Canadezen lagen achter de spoorlijn. Een klein clubje fanatieke Duitsers zette vanuit het noorden een tegenactie in. Dit heeft bij de Rozenhof het leven aan vijftien Canadezen gekost. We vonden ze later: op rij gesneuveld. Na de oorlog hebben ze het kanaal leeg laten lopen zodat de schippers hun schepen weer konden oplappen en de grootste barricades konden worden opgeruimd. In de weilanden hebben we veel munitie aangetroffen. Lange en kortere koperen hulzen, maar ook blindgangers: niet ontplofte munitie. Geweren, van alles lag er, en er zal nog wel het een en ander liggen.”

Alie ten Have maakte als tienjarig meisje de bevrijding aan de andere kant van het kanaal mee. Zij woont aan de Blauwedijk. “Wij hadden op een gegeven moment zeventien man extra in huis. Een paar schippersgezinnen. Er lagen allerlei schepen: een zoutschip, een schip met werkschoenen, een petroleumschip en zelfs een onderbroekenschip. Er werd van alles van die grote lange onderbroeken gemaakt: hemdjes, nachtponnen en zelfs sporthemden. Bij de

betonfabriek lag een benzineschip. Van de vaten werd later het pontje gemaakt waarmee nog een paar jaar mensen het kanaal werden overgezet tot in 1948 de huidige brug gebouwd was. En er stonden heel veel van die vaten als regenton in Almen.”

Roelof Boschloo volgde de verrichtingen van overvliegende vliegtuigen als twaalfjarige jongen vanuit een zelf gegraven schuttersputje. Hij kende alle vliegtuigtypen. “Zuid-Nederland was al een half jaar bevrijd. Zodoende konden de geallieerden daar gebruik maken van de vliegvelden. Ze vlogen altijd met vier toestellen in formatie. Zodra ze hier over het kanaal kwamen en de schepen zagen, dan sloegen ze linksaf en doken achter elkaar naar beneden om ze te beschieten. Met snelvuurkanonnen of mitrailleurs, het verschil is voor een leek niet te horen.” Hij toont koperen hulzen van granaten, nu gebruikt als vaas of paraplubak. Hij vermoedt dat met name in de zwaikom nog veel munitie ligt die niet geëxplodeerd is.

GEVELSTENEN (19)

Mijmeringen rond een gevelsteen
in boerderij 't Have te Eefde (huidig adres: Spijkpad 50)

Werkgroep genealogie

De heer F.A. Verkade, de huidige eigenaar van boerderij 't Have, stuurde naar De Elf Marken een foto van de gevelsteen in de achtergevel van de schuur. Hierin staan de letters GM en GE en het jaartal 1883. In de bijgaande brief deelt Verkade mee dat deze initialen duiden op het echtpaar:

Gerhardus ter Meulen, geboren op 12 oktober 1840

en Geertjen Enserink, geboren 11 februari 1851

“Kunt u mij meer over de bewoners van boerderij 't Have vertellen?”

't Have is waarschijnlijk het vroegere Hof in de marke Angeren. Het was een hertogelijk domein en wordt als zodanig reeds genoemd in 1290. Het was een bezit van de hertog van Gelre.

In 1504 wordt 'ten Haeve' door hertog Karel van Gelre verkocht aan proost, deken en kapittel van Sint Walburg in Zutphen.

In 1554 wordt bij een boedelverdeling van het huidige Haveke een stuk land genaamd 'die Spieck' genoemd. Vermeld wordt dat dit land ligt tussen de Eefder beek en het goed ten Haeve.

In de verpondingslijst van Kreyneck uit 1646 staat vermeld: 'Ten Have, de Praestie'. De Proosdij te Zutphen is dan dus nog steeds eigenaar. De aanslag voor de belastingen is nadat deze lijst was opgemaakt, jarenlang gebaseerd op deze verpondingslijst. In de lijst is te zien dat Ten Have een grote plaats is, die voornamelijk uit bouwland en weiland bestaat.

Onderzoek in het gemeentearchief van Gorssel geeft inzicht in de bewoningsgeschiedenis vanaf 1811.

Op een lijst uit 1815 staat de veebezetting vermeld van alle landbouwers in Eefde.

Op 't Have, huisnummer 162, woont Gerrit Jan Enserink, die in die jaren ook wel Bouwhuis wordt genoemd. Hij heeft een paard ouder dan drie jaar; een paard jonger dan drie jaar, acht beesten ouder dan twee jaar en twee beesten jonger dan twee jaar. Daarnaast zijn er nog 36 schapen. Dit is met 't Uterink de enige boerderij in Eefde die een kudde schapen heeft. Dit is een aanwijzing dat er ook nog heel wat heidegrond in gebruik is.

Uit de gegevens van de kadastrale atlas uit 1832 blijkt dat Gerrit Jan Enserink eigenaar is van de boerderij 't Have. Er zijn veel gegevens uit deze atlas te halen.

Enserink bezit ook nog een boerderijtje 't Kleine Have, dat wat meer naar het oosten in de richting van de toenmalige boerderij 't Spyck is gelegen. 't Kleine Have heeft daar ongeveer negentig jaar gestaan. De laatste bewoning was rond 1915.

Gerrit Jan bezit ruim 36 hectare grond in de buurtschap Eefde. Bovendien heeft hij, onder de naam Gerrit Jan Bouwhuis, ook nog eens 4,69 hectare heide, gelegen tussen de Scheuterdijk en de Zessprong. Een gedeelte van de grond ligt rondom boerderij 't Have in de vroegere marke Angeren, ten zuiden van de Eefsche Beek. Ook een dennenbos, ter grootte van 2.46.40 hectare, in het noordelijk gedeelte van de driehoek Schoolstraat-Rustoordlaan-Dr. Van de Hoevenlaan behoort bij 't Have. Een ander gedeelte ligt in de vroegere marke Eefde, ten noorden van de Eefsche Beek. Bovendien ligt er nog bijna zes hectare heidegrond in de Eefsche Enk ten noorden van de huidige Jodendijk.

In de kadastrale atlas is te zien dat langs 't Have een kerkenpad loopt dat vanaf de huidige Meijerinkstraat via een bruggetje de Eefsche Beek passeert en daarna door weiland en bouwland naar de driesprong van de huidige Nachtegaalstraat en de Eefsche Enkweg loopt. Vanaf de Meijerinkstraat liep men via de Raadhuisstraat, langs het Klaphek en over het terrein van de huidige politieschool over het Berkelvonder naar de kerk in Warnsveld.

De Eefsche Beek kronkelt naar het westen nog flink. De kaart goed bestuderend lijkt het er op dat er toch al een aantal kronkels uit de beek zijn gehaald, want ten zuidwesten van de boerderij 't Gotink heeft G. J. Enserink drie kleine stukjes weiland van ongeveer tien are aan de noordzijde van de beek liggen, terwijl een groot stuk weiland ten zuiden van de beek is gelegen.

Bewoningsgegevens:

1^e generatie: Gerrit Jan Enserink (Bouwhuis) is geboren op 21 oktober 1776 in Almen op de boerderij 't Bouwhuis aan de Ehzerallee in Almen. Zijn vader Marten Enserink, getrouwd met Geertjen Besselink, droeg reeds de naam Enserink, maar in de tijd dat hij op 't Bouwhuis woonde werd de familie ook wel Bouwhuis genoemd en dat gebeurde de eerste jaren in Eefde kennelijk nog steeds.

Volgens het lidmatenregister van de kerk in Warnsveld komt Gerrit Jan Bouwhuis in oktober 1805 vanuit Almen. Niet bekend is of hij onmiddellijk naar 't Have gaat of dat hij eerst nog bij zijn broer op 't Haveke woont.

Hij trouwt op 2 oktober 1813 met Maria Hendrika Beekman, die volgens het Warnsveldse doopboek op 6 april 1787 in Eefde (boerderij 't Huurnink) is geboren. Waarschijnlijk is hij toen naar 't Have gegaan. Hun huwelijk blijft kinderloos.

Zijn oudste broer Egbert Enserink is vanaf 1805 landbouwer op de boerderij 't Haveke, die aan de andere kant van de Zutphenseweg was gelegen. 't Haveke was toen nog een boerderij met waarschijnlijk een grote heerenkamer, waar de landgoedeigenaar in de zomer woonde.

Berend Enserink, de oudste zoon van Egbert gaat later naar zijn oom en tante Enserink op 't Have en wordt daar boer.

2^e generatie: Berend Enserink, die is geboren op 26 oktober 1810, trouwt op 25 mei 1838 met Hendrika Ebbink, die op 17 april 1810 op de boerderij De Pas in Eefde is geboren.

Ze krijgen vier kinderen:

1 Gerrit Jan Enserink, geboren op 30 juni 1840 en overleden op 20 februari 1860.

2 Maria Geertruida Enserink, geboren op 5 juli 1845 en overleden op 24 maart 1865. Zij trouwt op 6 september 1862 met Willem Jan Eggink uit Eefde. Ze gaan boeren op 't Ensink.

3 Egbert Enserink, geboren op 26 april 1848 en overleden op 7 november 1915.

Hij trouwt 1^e met Hendrika Willemina Makkink uit Warnsveld (1875) en 2^e met Willemina Johanna van Amersfoort (1906).

4 Geertjen Enserink, geboren op 11 februari 1851. Zij trouwt met Gerhardus ter Meulen uit Almen.

In 1865 wordt zowel de spoorlijn Zutphen-Hengelo als de spoorlijn Zutphen-Deventer aangelegd. Iets ten zuiden van de huidige Meijerinkstraat komt de splitsing van het baanvak naar Deventer en van het baanvak naar Hengelo.

De omgeving van de boerderijen 't Have en 't Meijerink verandert hierdoor volkomen. De spoorlijn van Zutphen naar Deventer, die in 1865 is aangelegd, loopt dwars over de grond van beide boerderijen. Ze komen in een soort enclave tussen het baanvak naar Deventer en dat naar Hengelo te liggen.

In 1870 verhuist de familie Enserink naar een nieuwe boerderij (huidige adres Nachtegaalstraat 31-33), die is gebouwd aan de noord-west zijde van de spoorlijn Zutphen-Deventer, ten noorden van de Eefse beek. In de voorgevel van deze boerderij zit een gevelsteen met de volgende inscriptie: 'Den eersten steen gelegd op 4 augustus 1867' en dan de initialen BE-HE en daaronder EE-GE. Dit zijn Berend en Hendrika Enserink en hun twee kinderen Egbert en Geertjen Enserink. Zoon Egbert wordt hier boer. De grond ten noorden van de beek en in de Eefde Enk gaat naar deze nieuwe boerderij. Tot 2003 heeft er een familie Enserink op deze boerderij aan de Nachtegaalstraat gewoond.

3^e generatie: De jongste dochter Geertjen Enserink trouwt in 1870 met Gerhardus ter Meulen, die op 12 oktober 1840 is geboren op boerderij De Bierkamp in Almen. Zijn vader was timmerman.

Ondertussen is de deel van 't Have waarschijnlijk met twee gebinten uitgebreid.

In de achtergevel van deze boerderij zit een gevelsteen met het jaartal 1870. De huidige eigenaar vertelt dat op deel de voorste gebinten van eikenhout zijn, terwijl de achterste gebinten van peppelhout zijn.

Geertjen en Gerhardus krijgen vier kinderen:

1 Berend Willem ter Meulen, geboren op 2 september 1872 en overleden op 13 juli 1923 te Sleen. Gereformeerd predikant te Blija en Sleen. Hij trouwt met Dé Meerstadt uit Eefde.

2 Willem Herman ter Meulen, geboren op 21 maart 1877 en overleden op 21 maart 1952 te Eefde. Landbouwer op 't Have. Hij trouwt in 1914 met Jaantje Gerritje Kolkman, die op 17 december 1881 in de gemeente Borculo is geboren.

3 Hendrika Johanna ter Meulen, geboren op 3 januari 1882 en overleden op 2 september 1966 te Eefde. Zij trouwt in 1912 met haar neef Berend Enserink en gaat wonen op de Nachtegaalstraat 31 te Eefde.

4 Jenneken Janna ter Meulen, geboren op 21 november 1890 en overleden 8 augustus 1938 te Warnsveld. Zij trouwt in 1914 met Jan Makkink, geboren te Gorssel. Ze wordt boerin op boerderij De Gelder in Warnsveld.

In 1880 wordt bij de boerderij een nieuwe schuur gebouwd, waarin de eerdergenoemde gevelsteen - met de initialen van Gerhardus en zijn vrouw Geertjen - wordt geplaatst. Tussen het huis en de schuur is een vaaltstal, waarin het jongvee los kan lopen. Door de mestopslag te overkappen hoopt men het verlies van voedingsstoffen te voorkomen. Op grotere boerderijen werd dat in die tijd veel gedaan. Op de nieuwe boerderij aan de Nachtegaalstraat zat ook een dergelijke vaaltstal tussen de deel en de schuur. De bekende landbouman en geoloog dr. W.C.H. Staring, die op de Boekhorst in Klein Dochteren woonde, heeft veel propaganda voor dit type stal gemaakt.

In 1878 wordt in Eefde een vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs opgericht. In Eefde is nog geen lagere school. Een groot aantal kinderen loopt elke ochtend naar Gorssel, Warnsveld of Almen om naar school te gaan. Er wordt een Christelijke lagere school gebouwd. In het herdenkingsboekje '1878-1978 100 jaar C.N.S. Eefde' is te lezen dat

Gerhardus ter Meulen de eerste penningmeester is. Bij de oprichting van de school komen veel giften van Eefdenaren binnen. De benodigde grond voor de school en het schoolmeestershuis met tuin wordt door Gerhardus ter Meulen gratis beschikbaar gesteld. Het eerste hoofd van de school is meester Eskes. Pas in 1898 wordt in Eefde aan de Schoolstraat een openbare lagere school, de Wilhelminaschool, gebouwd.

In het bevolkingsregister vanaf 1883-1890 staat genoteerd dat de familie Ter Meulen overgaat naar de Christelijke Gereformeerde kerk. In het boek van 1870 staan ze nog als Nederlands Hervormd te boek. Samen met het gezin van zwager Egbert Enserink van de Nachtegaalstraat behoren ze tot de groep die zich niet meer thuis voelt in de Nederlands Hervormde kerkelijke gemeente van Warnsveld. Ze gaan in Zutphen naar de Christelijk Gereformeerde kerk, die vanaf 1892, na de vereniging van de afgescheidenen en de dolerenden, voortaan Gereformeerde Kerk zal heten. Een grote stap voor hen en een schok voor kerkelijk meelevend Eefde.

Nog groter wordt de beroering als in 1892 meester Eskes, het hoofd van de Christelijke school in Eefde, zich aansluit bij de Gereformeerde Kerk te Zutphen. En dat, terwijl het bestuur van de school hierover niet is ingelicht! Het bestuur spreekt hierover haar afkeuring uit. Is meester Eskes wel te handhaven? Tegen stemmen G. ter Meulen en E. Enserink. Na ingewonnen advies wordt uiteindelijk een vreedzame oplossing gevonden. Meester Eskes 'erkent schuld en vraagt het bestuur vergeving, dewelke hem wordt geschonken'. Het bestuur besluit, na kalmerende woorden van Van Zeijts en anderen, meester Eskes te handhaven. (Uit Rondon het Witte Kerkje.)

Vanaf 1915 ontstaat in Eefde behoefte om een eigen kerkgebouw voor de gereformeerden uit Eefde en de rest van de gemeente Gorssel te stichten. Uiteindelijk bouwt men, op grond van Willem Herman ter Meulen, in 1918, naast bakkerij Brummelman aan de Zutphenseweg, een eigen evangelisatiegebouw voor de gereformeerden uit Eefde en omgeving.

Dit is het begin en dit zal uiteindelijk in 1933 leiden tot een zelfstandige Gereformeerde gemeente Eefde-Gorssel en later in 1935 tot de bouw van het Witte Kerkje.

Illustratief voor de kerkelijke situatie in Eefde in deze jaren is een koopakte van 1 mei 1917, waarbij Willem Herman ter Meulen in de buurt van de huidige Eendrachtstraat een perceel van 55,38 are verkoopt aan schilder Johan te Linde. In de akte staat: 'Op den verkochten grond zal geen gebouw voor godsdienstige bijeenkomsten bestemd, noch een herberg mogen worden gesticht en evenmin zal aan de bestaande gebouwen, de eene of andere bestemming mogen worden gegeven'.

In 1919 bouwt de Hervormde gemeente voor hun kerkdiensten een gebouw voor Christelijke Belangen een eind verderop aan de Zutphenseweg, waarin nu Kwalitaria 't Trefpunt gevestigd is.

4^e generatie: Willem Herman ter Meulen trouwt in 1914 met Jaantje Gerritje Kolkman, die is geboren op 17 december 1881 in de gemeente Borculo. Hun huwelijk blijft kinderloos. Vanaf 1924 is hun nichtje Berendina Derkje Makkink, geboren op 28 juni 1921 te Warnsveld, veel bij hen in huis.

In 1929 laat Ter Meulen een woning bouwen aan de Zutphenseweg (nu Dr. Van de Hoevenlaan 9) in Eefde. Dit huis, met ruime tuin, staat dicht bij het vroegere evangelisatiegebouw. Hier gaat hij wonen met zijn vrouw en nicht. Hij overlijdt in 1952 en zijn vrouw blijft hier wonen tot aan haar dood in 1972. Op de voorgevel van het huis prijkt nog steeds de naam van de boerderij waar hij en zijn voorouders woonden, 't Have. De boerderij met grond wordt verkocht aan de familie Völcker van het Spyck, die ook eigenaar was van Huize De Voorst. Er gaan geruchten dat de boerderij door Völcker is gekocht in verband met plannen om in Eefde een kazerne te bouwen.

't Have wordt vanaf november 1929 door Völcker verpacht aan de landbouwer Hendrik Heuvelink, die in 1897 in Vierakker is geboren. Samen met zijn vrouw Hendrika Hermina Spekkink, die is geboren in de gemeente Steenderen, gaat hij hier boeren.

Rond de bevrijding loopt de boerderij ernstige schade op door granaatscherven door de schermutselingen en door afweergeschut bij de spoorlijn.

Een luchtfoto van rond 1950 geeft een goede indruk van de zwaar gehavende boerderij. Na het overlijden van E.C.K. Völcker wordt zijn zoon H.G.J. Völcker van Zoelen eigenaar van het Spyck en dus ook van 't Have. Deze bewoont reeds kasteel Zoelen en wil van zowel Huize De Voorst als het Spyck af.

Het Spyck wordt in 1955 aan D.J. Veldhorst verkocht, die het een jaar later verkoopt aan de paters van de congregatie der Lazaristen. De kapel wordt tot de verkoop in 1993 gebruikt door de rooms katholieke gemeenschap in Eefde.

Tot 1918 is Eefde nog een witte vlek op kerkelijk gebied. 40 jaar later is er een bloeiende kerkelijke gemeenschap voor alle gezindten.

De zwaar beschadigde boerderij (het oorspronkelijke Spyck), die vlak achter de parkeerplaats van het Spyck ligt en onder Völcker in de winter als oranjerie voor de tuinplanten heeft gefungeerd, wordt gekocht door een kunstschilder Ligtelijn. Hij maakt van de ruïne een pseudokasteeltje met geveltrappen.

De boerderij 't Have wordt door J. Groot Koerkamp van boerderij 't Gier uit Gorssel voor een van zijn zonen gekocht. De gebouwen worden weer opgeknapt. Van het grote voorhuis wordt aan de westzijde ongeveer zeven meter afgehaald. De vaaltstal wordt afgebroken.

Deze zoon, Wilhelmus Johannes Groot Koerkamp trouwt op 20 mei 1952 met Johanna Maria Klunder, die in Deventer is geboren. Zij boeren hier tot 1983. In dit jaar koopt de gemeente Gorssel 't Have met 12,5 ha grond voor de dorpsuitbreiding van Eefde.

De familie Groot Koerkamp vertrekt naar de Velderweg in Harfsen, waar ze de boerderij 't Velde van broer Bertus Groot Koerkamp kopen. Hun zoon Tonny Groot Koerkamp heeft hier nu, samen met zijn vrouw José Buitink, een rundveebedrijf. De ouders wonen in een bungalow aan de Calunahof in Harfsen.

Na enige tijd wordt 't Have met circa drie ha grond verkocht aan De Grijs, garagehouder te Zutphen. Hij verbouwt de boerderij en gaat er wonen.

In 1990 wordt de boerderij gekocht door de heer F.A. Verkade, die in 1939 in Zaandam is geboren. Na vele omzwervingen over de wereld geniet hij hier samen met zijn vrouw van het buitenleven.

De geschiedenis over de gevelsteen in 't Have begint met archiefonderzoek. Nadat op deze wijze duidelijk is vastgelegd wie de vroegere bewoners zijn geweest, begint het pas echt interessant te worden. Boeken over de Christelijke school en de gereformeerde kerk worden geraadpleegd.

Ik ga op zoek of er misschien namen van Ter Meulen of Enserink in de school of het evangelisatiegebouw staan. Er worden geen namen gevonden. De naam 't Have op de vroegere woning aan de Van de Hoevenlaan is sinds kort verdwenen. Ik bel aan en tref een jong enthousiast stel, die het er juist over hebben gehad om het naambord op te schilderen en weer op hun huis te plaatsen. Ze hebben de oorspronkelijke blauwe bouwtekening van hun huis nog en zijn zeer geïnteresseerd waar de naam 't Have vandaan komt. Tijdens de wandeling ontmoet ik in de Eendrachtstraat een mevrouw en meneer Ter Mul. Ze vertellen over de bouw van het evangelisatiegebouw en het Witte Kerkje waarbij zijn vader als aannemer was betrokken.

Enkele dagen later word ik, samen met mijn vrouw, gastvrij door de heer en mevrouw Verkade op 't Have ontvangen. Het ligt daar nu prachtig in een groene oase achter de nieuwe

woonwijk bij het Spyck. De boerderij is nog in de oude staat en vele oorspronkelijke elementen zijn nog aanwezig. Voor in de schuur is een gelegenheid gemaakt om gasten voor bed en breakfast te ontvangen. Enige jaren geleden meldde zich een nakomeling van de familie Ter Meulen- Enserink om eens te logeren op hun voorouderlijke huis. Ook vertellen ze over een boek dat door een nakomeling van de familie is geschreven over de familiegeschiedenis van de Enserinks. In het familieboek 'De familie Enserink vanaf 1850' zie ik de foto van het echtpaar van de gevelsteen. Zelfs loop ik tijdens mijn speurtocht tegen het prachtige kabinet aan dat vroeger in de 'grote keuken' van 't Have heeft gestaan. Hierin zat een schouw met mooie antieke tegels.

De speurtocht wordt besloten met een wandeling langs de Eefsche beek, die achter het weiland van de boerderij 't Have loopt.

Ze loopt daar onder de spoorlijn door naar het westen. Vroeger kwam de beek uit in de Polbeek en mondde daarna bij fort De Pol uit in de IJssel. Nu mondt ze uit in het Twentekanaal.

Ik wandel in oostelijke richting langs de beek en vraag me af hoe het komt dat er zo'n hoge heuvel ligt in het bospark achter het Spyck. Prachtig kronkelt de beek hier langs het Spyck en aan de overkant van de Zutphenseweg langs het Haveke. Hier op 't Haveke werd Berend Enserink, de vader van Geertjen ter Meulen-Enserink op de vroegere pachtboerderij geboren. Op de kadastrale atlas van 1832 valt op dat 't Haveke nog een boerenplaats is met weiland langs de Eefsche beek en land dat zich uitstrekt tot de huidige Schoolstraat, Gymnastieklaan en een gedeelte van het kazerneterrein. Over de grond van 't Haveke komt in 1865 de spoorlijn van Zutphen naar Hengelo te lopen. Misschien is dit een verklaring waarom rond 1860 het oude huis op 't Haveke werd afgebroken en het huidige landhuis met park is gebouwd. Als boerderij verloor het zijn functie.

Peinzend en genietend van de mooie omgeving wandel ik verder langs de kronkelende beek. Vlak voor de tunnel gaat de beek onder de weg (De Blaak) door en loopt dan achter tuincentrum De Blaakhof verder als gekanaliseerde beek. Via de tunnel, onder de spoorlijn door, loop ik naar de Gymnastieklaan over het gebied dat eertijds bij 't Haveke hoorde. De spoorlijnen hebben in 1865 het plattelandsgedebied in Eefde voor het eerst grondig op zijn kop gezet. Het zal niet de laatste keer zijn. In de jaren dertig van de vorige eeuw komt het Twentekanaal en nu komt misschien de westelijke omlegging van de N348.

Ik heb genoten van een prachtig stukje Eefde en dat allemaal dankzij de gevelsteen die Gerhardus ter Meulen en Geertjen Enserink in 1870 hebben geplaatst in hun boerderij. Het was geen bevestiging van deze twee mensen. Het was een familietraditie. Bij nog meer boerderijen in Eefde (Peppelenbosch, De Pas) en Almen (Bierkamp, 't Huurnink) komen we in gevelstenen uit de negentiende eeuw de namen tegen van hun familieleden.

Nieuwsgierig ga ik nog even op bezoek bij één van hun nazaten. Ze vertellen dat ze ook nog een letterdoek in de kamer hebben hangen. De verrassing wordt compleet. De letterdoek is in 1861 gemaakt door Geertjen Enserink. Ze was toen dertien jaar. We bekijken de initialen in het rood en in het zwart. Dankzij de kennis die ik tijdens mijn speurtocht heb opgedaan kan ik Ageeth, de achterkleindochter van Geertjen, een heel eind op weg helpen bij het ontcijferen van de puzzel. We vinden de namen van alle familieleden uit de jeugd van Geertjen. Haar oudste broer Gerrit Jan Enserink en ook oudoom Gerrit Jan Enserink (Bouwhuis) staan in zwarte letters vermeld omdat ze kort daarvoor waren overleden.

Terug rijdend naar huis bedenk ik: "Wat is er toch nog veel waardevol cultuurgoed van onze voorouders in deze streek aanwezig. Laten we hier met zijn allen acht op slaan en er voor zorgen dat dit bewaard blijft!"

Tekst ten behoeve van de inhoudsopgave:

Mededelingen van het bestuur en de redactie

Notulen van de ledenvergadering op 21 maart 2006 in De Roskam te Gorssel

In memoriam Henk Jansen op de Haar 28 februari 1915-9 januari 2006
door W. Holtslag-Harkink

H.J. Jansen op de Haar
door W. ter Meulen-Breukink

Excursies 2006
door H.F. Bruil

Bruggenhoofd Almen
door W. ter Meulen-Breukink

Gevelstenen (19)
door werkgroep genealogie

Ontmoetingskerk Eefde 50 jaar
door J. te Linde